



حسین سلاحرزی

نایب رئیس اتاق ایران

خصوصی سازی در ایران پروژه‌ای شکست خورده است؛ زیرا در جایگاه یک سیاست، نه فلسفه و هدف آن به‌درستی از سوی سیاستگذاران و افکار عمومی درک شده و نه اعتقادی به این فلسفه وجود داشته است. مردم و سیاستمداران، تنها و تنها تحقق هدف این سیاست را می‌خواستند و می‌خواهند؛ یعنی پول نقد در خزانه دولت و معاش مرفه برای ملت، بدون آمادگی برای پذیرش الزامات و قیودی که در فلسفه خصوصی‌سازی نهفته است. درست مانند کودکی که می‌خواهد پرواز کند اما از سویی فاقد آن سطح از بلوغ عقلی است که بپذیرد آدمیزاد پر و بالی ندارد و از سوی دیگر توانی برای رساندن خود به فرودگاه و هواپیما و در نهایت استفاده مناسب از ابزار صحیح برای پرواز ندارد. خصوصی سازی یک ضلع از مثلث اقتصاد پویا و توسعه‌گراست. دو ضلع دیگر این مثلث آزادسازی و نهادسازی هستند. قاعده این مثلث، آزادسازی است. آزادسازی زیربنای ساختن اقتصادی پویا و توسعه‌گراست. آزادسازی اقتصادی اجازه می‌دهد بازار به وظیفه ذاتی خودش برای تخصیص بهینه منابع در نظام اقتصادی عمل کند و از سوی دیگر «کارآفرینی» را به‌عنوان یک نهاده حیاتی تولید ارزش‌افزوده در اقتصاد امروز، به مناسبات تولید و تجارت تزریق می‌کند. قاعده مثلث اما در ایران به دلایل مختلفی مشمول بی‌مهری و حتی دشمنی است. دلایل مفصلی که شرح آنها در این مقال کوتاه نمی‌گنجد اما خروجی این بی‌علاقگی و بی‌اعتقادی به فلسفه آزادسازی اقتصادی، همین شیر بی‌پال و دم و اشکمی است که نام خصوصی‌سازی روی آن گذاشته‌ایم. کارخانه یا شرکتی به یک فعال اقتصادی بخش خصوصی واگذار می‌شود و از فردا صبح و حتی چه‌بسا پیش از تکمیل فرایند واگذاری، هزار مدعی ریز و درشت، گاهی با تمسک به قوانین متعدد و فاقد منطق اقتصادی و مزاحم تولید کشور و گاه بی‌هیچ مستمسک و بهانه حتی، صرفا با تکیه به جایگاه و قدرتی که دارند، به سراغ خریدار نگوین بخت شرکت /کارخانه می آیند که اینجا را باز چک و چکین و چنان اداره کنی و واگذاری درج می‌شود یک نفر هم نیست که محض رضای خدا به حضرات بگوید: عزیزان شما مگر از این کار چیزی می‌دانید؟ شما، به‌ویژه عزیزان دولتی، اگر به رموز و فنون مدیریت بنگاه و چرخاندن چرخ تولید و تجارت واقف بودید که کار بنگاه و کارخانه تحت مدیریت مدیران‌تان به ورشکستگی و رکود نمی‌رسید که بعد از به تدبیک خوردن تفکیک رانت و حمایت دولتی، برایش به‌دنبال مالک جدید در بخش خصوصی باشید تا بلکه مال مرده نقد شود. شکی نیست که در این واگذاری‌ها باید نهایت دقت در حفظ حقوق عمومی (با همان کردار دولت‌به‌معنای وسیع کلمه) و حقوق جامعه انجام شود، اما راهش مداخله در راه و رسم اداره یک فعالیت اقتصادی یا تعیین تکلیف برای اموالی که خودتان همین چند صباح پیش به دیگری واگذار کرده‌اید نیست. حقوق عمومی از مسیر تقویت نظام حکمرانی شرکتی در دولت (قوه مجریه) و ارتقای نظام مدیریت و نظارت مالیه عمومی در هر سه قوه محقق می‌شود و تضمین‌کننده حقوق جامعه نیز ساختن یک نظام حسابداری اجتماعی کارآمد و قابل‌اتکاست. در فقدان این نظامات سه‌گانه، یعنی حکمرانی شرکتی قوه مجریه، مدیریت و نظارت مالیه عمومی و حسابداری اجتماعی، که دو تای اول فشل و ناقص و سومی به‌کل ناموجود است. قهرمان‌بازی سیاستمداران و سیاستگذاران و گرفتن یقه خریدار اموال سابقا دولتی به اسم احقاق حقوق مردم تنها خصوصی‌سازی را از اهداف سیاسی خود دورتر و دورتر می‌کند. ساختن این سه‌گانه اخیر هم البته الزاماتی دارد که ریشه‌ای‌ترین آنها، هماغطور که در ابتدای این یادداشت ذکر شد اعتقاد سیاستگذاران اقتصادی کشور به «آزادی اقتصادی» به‌عنوان کردار اصل حقوقی متین و یک ضرورت اساسی برای توسعه کشور است. روزی که این اعتقاد و التزام خود را در بازتعریف وظایف و حقوق و محدودیت‌های متقابل دولت و فعالان بخش خصوصی و نیز در بازتعریف مناسبات اقتصاد سیاسی کشور نشان دهد، می‌توان به آینده پروژه خصوصی‌سازی و البته به شرط قرارگرفتن کشور در مسیر تحقق آرمان «پیشرفت و عدالت» امیدوار شد. پیش از آن، هر که بپاید و هر چه برود، هر چه بگویند و هر چه بشنویم، آتش همین است و کاسه همین.

«آرمان ملی» از اما و اگرهای بازگشت نفت ایران به بازار جهانی گزارش می‌دهد؛

نفت ایران دربرزخ سهم خواهی از بازار جهانی

◀ نگرانی اعضای اوپک از فروش ۲.۵ میلیون بشکه‌ای ایران

▶ سهمگیری از بازار نفت با سیاست‌های تشویقی



آرمان ملی: صنعت نفت ایران در حالی از سال ۹۷ و با تشدید تحریم‌های یکجانبه ترامپ با کاهش تولید مواجه بوده که در روزهای اخیر و با سیگنال‌های مثبتی که از مذاکرات برجامی در وین به گوش می‌رسد مجدداً توجه‌ها به سمت مهمترین محصول صادراتی کشور معطوف شده است. در این رابطه برخی از کارشناسان معتقدند در شرایطی که بازار جهانی پس از چندین سال محدودیت در عرضه توانسته جای خالی نفت ایران را با سایر بازگیران این حوزه پر کند اساساً تحقق فروش ۲.۵ میلیون بشکه نفت به زمانی طولانی و اتخاذ سیاست‌های خاص نیاز داشته و بنابراین نمی‌توان امید داشت در مدت کوتاهی ایران بتواند سهم خود را در بازار نفت ۶۰ دلاری افزایش دهد.

از سوی دیگر با افزایش زم‌زمه‌ها مبنی بر افزایش تولید و فروش نفت ایران برخی گمانه‌زنی‌ها از نفت ایران به عنوان یکی از گزینه‌های مخرب در بازار کنونی یاد کرده که احتمالاً تمامی برنامه‌های اوپک را برای ثابت نگه داشتن قیمت نفت در بازه ۶۰ دلاری را برهم خواهد زد. موضوعی که تحلیلگران در مقابل ادعاهای مطرح شده با نیم نگاهی به آمار فروش نفت ایران در بازه زمانی تحریم‌ها معتقدند اگر چه در برهه‌ای از زمان میزان فروش نفت به کمتر از ۵۰۰ هزار بشکه رسیده اما سیاست‌های نفتی ایران به گونه‌ای تدوین شده که فروش نفت با روند افزایشی همراه بوده است به گونه‌ای که در دی ماه سال گذشته نه تنها میزان فروش ایران به ۱.۵ میلیون بشکه رسید بلکه در اسفند ماه این میزان به ۱.۸ میلیون بشکه افزایش یافت. به گفته این کارشناسان چین و هند به عنوان خریداران اصلی نفت ایران از هم‌اکنون آمادگی خود را اعلام کرده‌اند و از آنجایی که تا پیش از این ایران نفت خود را با تخفیف به مشتریان مخفی خود می‌فروخت با رفع تحریم‌ها دلیلی برای تداوم این تخفیفات وجود ندارد، بنابراین احتمالاً ورود نفت ایران به بازار می‌تواند بر خلاف انتظارات زمینه افزایش قیمت رانیز فراهم آورد.

عزم دولت برای صادرات ۲.۳ میلیون بشکه‌ای اگر چه صنعت نفت ایران از سال ۹۷ با سخت‌ترین تحریم‌ها رو به رو بوده است، اما اکنون با تقویت احتمال رفع تحریم‌ها، ایران با هدفگذاری صادرات روزانه ۲.۳ میلیون بشکه نفت، خود را برای بازگشت سریع به بازارهای طلای سیاه آماده می‌کند. به گونه‌ای که دولت با تکیه بر توان دیپلماسی نفتی در لایحه بودجه سال آینده صادرات ۲.۳ میلیون بشکه‌ای نفت و میعانات گازی را پیش‌بینی کرده است. در همین رابطه، زنگنه در مراسم آغاز حفاری فاز ۱۱ پارس جنوبی با بیان اینکه در تحریم ثابت گردیم که از تلاش دست نمی‌کشیم گفته بود که حتی در دولت ترامپ نشد و نشان داد که مانعی بر سر راه فروش نفت ایران وجود نخواهد داشت، البته در آذرماه سال گذشته هم دولت از طرحی خبر داد که بر اساس آن فروش نفت ایران در مدت

۳ ماه به زمان قبل از تحریم باز خواهد گشت، البته وضعیت کرونا و تصمیم اوپک برای کاهش میزان تولید هم به نظر می‌رسد چندان تأثیری در عزم دولت برای تحقق اهداف خود در افزایش فروش نفت ندارد، چرا که زنگنه با استفاده از قدرت چانه‌زنی خود ایران را از توقاف کاهش تولید مستثنی کرد تا در صورت رفع تحریم‌ها بتواند تولید نفت خود را افزایش دهد. با این حال برخی نگران آن هستند که رقبای ایران به آسانی اجازه بازگشت نفت ایران به بازارهای جهانی را ندهند. در این رابطه مروری بر برجام گذشته نشان داده دولت در آن زمان و پس از رفع تحریم‌ها توانست ظرف مدت ۳ ماه میزان تولید نفت خود را به ۳.۸ میلیون بشکه برساند که در مجموع تولید نفت و میعانات گازی ایران در آن سال روزانه به ۴.۸ میلیون بشکه رسید و صادرات نیز به رقم ۳ میلیون بشکه نزدیک شد. بنابراین دور از ذهن نخواهد بود که در صورت تکرار حذف تحریم‌ها وزارت نفت بتواند به سرعت میزان صادرات خود را به ۲.۳ میلیون بشکه در روز برساند.

اما و اگرهای حضور ایران در بازار جهانی نفت سایت اینوستینگ در خصوص تأثیر نفت ایران در بازار جهانی پس از حذف تحریم‌ها نوشته است نگاهی به صادرات ایران، نشان می‌دهد که این کشور تاکنون توانسته به تمهیدات تولیدی و صادراتی خود عمل کند به گونه‌ای که در ماه ژانویه (دی) ایران ۱.۵ میلیون بشکه نفت در روز صادر کرد که افزایشی ۴۵۰ هزار بشکه‌ای در روز نسبت به ماه دسامبر (آذر) داشته است، از سوی دیگر ایران که در ماه فوریه (بهمن) ایران ۱.۳ میلیون بشکه در روز صادر می‌کرد توانست میزان صادرات خود را در ماه مارس (اسفند) به ۱.۸ میلیون بشکه در روز برساند. بنابراین مشخص است که ایران منتظر مجوز آمریکا برای فروش نفت نبوده و قطعا با رفع تحریم‌ها به صورت آشکار به صادرات نفت ادامه خواهد داد این بدان معنی است که قیمت نفت نباید بر اساس اخبار کاهش تحریم‌ها، زیاد سقوط کند. همچنین این سایت معتقد است ایران در زمان تحریم با توجه به تخفیفاتی که به مشتریان پنهانی خود می‌داده پس از بازگشت به برجام دلیلی برای تداوم این تخفیفات وجود ندارد، بنابراین برخلاف

کاهش قیمت مسکن نیازمند تولید مستمر است



انجام شود، قاعداً در راستای افزایش امکان مسکن‌دار شدن آنها هم خواهد بود.» او ادامه داد: «مساله بعدی، تسهیلاتی است که باید در اختیار متقاضیان مسکن قرار دهد که این تسهیلات براساس «اقتصاد بدون ربا» می‌تواند با قیمت‌ارزایی به دست متقاضی مسکن مسکن برسد، هزینه وام بانکی در حال حاضر برای مردم بسیار زیاد است، در حالی

که زمین در اختیار دارند باید اراضی خود را برای ساخت مسکن در اختیار قرار دهند؛ نظر شما در این باره چیست؟ گفت: «کاهش هزینه زمین یکی دیگر از راهکارهای خانه‌دار شدن مردم است، البته در شهرهایی که ممکن باشد، اما اگر افرادی بخواهند درون کلان‌شهرها صاحب مسکن شوند، این پیشنهاد حذف قیمت زمین بسیار سخت یا شاید غیر ممکن خواهد بود.» استاد اقتصاد دانشگاه تهران اظهار کرد: «البته راه‌اندازی فعالیت‌هایی که امکانات و نهاده‌های امر مسکن را تولید می‌کنند، یعنی آجر و سیمان و آهن تا کلید و پرز و هر چه در مسکن به کار گرفته می‌شود، در کاهش قیمت تمام شده مسکن مؤثر است، اگر در آنها رونق ایجاد شود، هر چند که در اسم، مسکن نیست، اما در نهایت می‌تواند به کاهش قیمت تمام شده مسکن منجر شود و به تدریج دست مردم را برای صاحبخانه شدن در میان مدت باز کند.» او اظهار کرد: «باز هم تأکید می‌کنم هیچ اتفاق بزرگی نمی‌تواند در کوتاه‌مدت حتی در اموری ساده‌تر از مسکن، با شرایطی که برای اقتصاد کشور امروز به وجود آورده شده است، رخ دهد و باید واقع‌بینانه به این موضوع نگریست.»

اقتصاد

انتقاد با تأخیر دو ماهه از لایحه بودجه!

آرمان ملی: معاون برنامه‌ریزی و مدیریت منابع وزارت راه و شهرسازی از حذف تبصره ۱۹ از قانون بودجه ۱۴۰۰ در خصوص تأمین مالی پروژه‌های عمرانی بر اساس مشارکت عمومی – خصوصی انتقاد کرد. امیرمحمود غفاری، گفت: «در یک برآورد کلی انجام گرفته بارنرخ فهرست بهای سال ۱۳۹۹ هزینه احداث یا تکمیل طرح‌های موجود در پویست ۱ قانون بودجه در حوزه زیرساخت‌های حمل‌ونقل حداقل حدود ۵۰۰ هزار میلیارد تومان است. این در حالی است که کل بودجه عمرانی کشور برای همه دستگاه‌های اجرایی کشور معادل یک پنجم رقم مورد نیاز مذکور برای پروژه‌های موجود زیرساخت‌های حمل‌ونقل نیز نیست.» او ادامه داد: «معنی این موضوع این است که چنانچه قرار باشد تأمین منابع این مورد نیاز صرفاً از منابع بودجه عمومی و با روند موجود انجام پذیرد، تکمیل این طرح‌ها بدون احتساب عدم‌انفعالی غیرقابل باور و هزینه‌های استهلاک و تعدیل‌ها و ... حداقل چندین دهه به طول می‌انجامد. بنابراین؛ بدیهی است تأمین منابع مالی این طرح‌ها برای وزارت راه و شهرسازی به‌عنوان متولی بخش حمل‌ونقل موضوعی راهبردی و بسیار کلیدی است.» غفاری معتقد است: «از طرفی طرح‌های زیرساختی حمل‌ونقل اعم از جاده و ریل به دو بخش کلی تقسیم می‌شوند: اول، طرح‌های دارای بازده اقتصادی مطلوب و توان درآمذزایی مناسب که اصطلاحاً خودکفا هستند و دوم، طرح‌هایی که به دلایل مختلف امکان درآمذزایی از آنها وجود ندارد ولی جزو وظایف حاکمیت در حوزه ارائه خدمات عمومی محسوب می‌شوند. در همین چارچوب در حوزه برنامه‌ریزی کلان، راهکار اصلی حل این معضل تلاش برای تأمین منابع مالی غیردولتی از طریق مشارکت عمومی – خصوصی برای طرح‌های خودکفا مثل آزادراه‌ها، بزرگراه‌ها و راه‌های اصلی با ترفایک قابل توجه و در مقابل تخصیص منابع محدود موجود بودجه عمومی به حوزه خدمات عمومی حاکمیتی نظیر راه‌های روستایی و راه‌های فرعی مورد نیاز کشور است.» معاون برنامه‌ریزی و مدیریت منابع وزارت راه و شهرسازی اضافه کرد: «در همین راستا و در جهت عملیاتی کردن راهبرد فوق، بنا به پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی برای اولین‌بار پس از پیروزی انقلاب اسلامی این اجازه در بند ۶ تبصره ۱۹ در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ به این‌وزارتخانه داده شد تا بتواند برای تأمین منابع مالی احداث یا تکمیل بزرگراه‌ها و راه‌های اصلی نیازمندان آزادراه‌ها از روش مشارکت بخش غیردولتی استفاده کند.» او در پاسخ به این سوال که تاکنون چه اقداماتی انجام داده‌اند، تصریح کرد: «با برنامه‌ریزی انجام گرفته در یک اقدام جهادی وزارت راه و شهرسازی با استفاده از ظرفیت تبصره (۱۹) قانون بودجه کل کشور موفق به تأمین بیش از ۸۰۰ هزار میلیارد ریال منابع (۲۴۵۰۰ میلیارد ریال اعتبار از محل تبصره ۱۹ و جذب سرمایه‌گذاری غیردولتی از محل بند (۶) تبصره مذکور به ارزش تقریبی ۶۰۰۰۰ میلیارد ریال) برای قریب به هزار کیلومتر انواع طرح جاده‌ای و ریلی در سراسر کشور شد. اتفاقی در شرایط جنگ نابرابر اقتصادی ناشی از تحریم‌های ظالمانه و مضایق مالی شدید ناشی از آن، گشایش قابل توجهی در پیشبرد امور عمرانی کشور در حوزه زیرساخت حمل‌ونقلی ایجاد کرد.» او ادامه داد: «اعتقاد قرار داد طرح‌های مشارکت در ساخت آزاد راه تهران – شمال (قطعه ۲)، مشارکت در ساخت آزادراه کنارگذر شرقی اصفهان (قطعه ۱۳)، اجرای فرایند واگذاری آزادراه کمربندی شمالی کرج، مشارکت در ساخت آزادراه کمربندی جنوبی تهران، ساخت آزادراه اصفهان – شیراز به‌عنوان طرح‌هایی هستند که منابع سهم دولت آنها اختصاص یافته است. همچنین، شناسایی متقاضیان سرمایه‌گذاری طرح بازسازی ۲۸ دستگاه لکوموتیو و طرح احداث ۱۵۰ کیلومتر خطوط راه‌آهن در دست اقدام است. از محل بند (۶) تبصره (۱۹) نیز فرایند انعقاد قرارداد پروژه‌های کمربندی شیراز، قومن – شفت – سروان و امامزاده هاشم – انزلی نیز در مراحل نهایی است. احداث ده‌ها کمربندی شهرهای پرجمعیت و بزرگ‌نظیر کمربندی جنوبی باکدشت، سنندج، زاهدان، دماوند، ساوه، گرگان، چابهار، ماهشهر و همچنین بزرگراه ساوه – بویین‌زهر، باند دوم پاتلوه، دهدشت، بزرگراه سیرجان – بافت – جیرفت، بزرگراه سیرجان به شهرپابک، کنارگذر شرقی سیرجان و بسیاری از پروژه‌های دیگری که بعضاً در پویست بودجه هم نبوده‌اند، ولی قابلیت سرمایه‌گذاری ۱۰۰ درصدی غیردولتی داشتند، جزو برنامه‌های مهم این‌وزارتخانه بود که می‌توانستند از این طریق به سرانجام برسند.»

کاهش ۲۰ درصدی ورودی آب سدهای تهران

آرمان ملی: مدیر دفتر بهره‌برداری و نگهداری از تاسیسات آبی و برق ای شرکت آب منطقه‌ای تهران از کاهش ۲۰ درصدی ورودی سدهای تهران از ابتدای سال آبی در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته خبر داد. محمد شهریار با بیان اینکه حجم آب ورودی به سدهای پنجگانه استان تهران از ابتدای سال آبی جاری تاکنون ۹۳۱ میلیون مترمکعب بوده است، اظهار کرد: این حجم در مقایسه با مدت مشابه سال آبی گذشته که ۱۱۵۹ میلیون متر مکعب بوده ۲۰ درصد کاهش را نشان می‌دهد. او همچنین با اشاره به حجم آب ورودی سدهای امیرکبیر، لتیان، لار، طالقان و ماملو از ابتدای اردیبهشت سال جاری تاکنون به ترتیب ۲۴،۳۸، ۴۱ و ۱۲ میلیون متر مکعب بوده است، گفت: این اجماع در مدت مشابه سال گذشته به ترتیب ۸۹، ۵۸، ۹۹ و ۶۷ میلیون متر مکعب بوده که متسافانه با کاهش ۵۸ درصدی مواجه شده‌ایم. شهریار در ادامه به کاهش ۱۷۸ میلیون مترمکعبی حجم فعلی ذخیره آب مخازن سدهای تهران نسبت به روز مشابه سال گذشته اشاره کرد و افزود: در حال حاضر حجم کل مخازن سدهای تهران ۸۰۶ میلیون متر مکعب است که این میزان ذخیره در روز مشابه سال گذشته ۹۸۴ میلیون متر مکعب بوده است.

کام جدید برای مقابله با قاچاق کالا و ارز

آرمان ملی: در جلسه ۲۷ ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز که در محل اتاق ایران برگزار شد، مایندگان بخش خصوصی در کنار معاون پیگیری ستاد مبارزه با قاچاق کالا، دستورالعملی جدید با محوریت مشارکت اجتماعی در حوزه قاچاق نهایی شد. محمد رضا رضانی دبیر کل اتاق ایران با اشاره به تبعات قاچاق در اقتصاد ایران، گفت: پدیده قاچاق شرایط نامساعدی برای حوزه تولید ایجاد کرده و با افزایش بیکاری و کاهش درآمد نیروی کار و تولیدکننده، به شکل‌گیری بحران‌های اقتصادی، اجتماعی و امنیتی دامن می‌زند. از این‌رو استفاده از همه ظرفیت‌های موجود، به‌خصوص نقش کلیدی مردم در فرهنگ‌سازی و مبارزه عینی با قاچاق کالا و ارز مهم و تعیین‌کننده است. او با اشاره به اینکه ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز، گام‌های مفیدی برای فرهنگ‌سازی در این حوزه برداشته است، ابراز امیدواری کرد: در آینده نزدیک مشکلات تولیدکننده در بحث قاچاق رفع شود و سیاست‌ها به سمتی برود که ضمن اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی، بخش خصوصی و مردم جایگاه واقعی خود در اقتصاد را پیدا کنند. به گفته او، ستاد همچنین باید در حوزه تصویب قوانینی مرتبط با مسائل اقتصادی به‌عنوان یک مجموعه که قادر به پیش‌بینی اثرات و تبعات این قوانین است وارد عمل شده و از افزایش بروکراسی‌هایی که عملاً به ایجاد مشکل برای بخش شفاف اقتصاد منجر می‌شود جلوگیری کند.